

Psychopatologia- zajęcia nr 3

rok akademicki 2019/2020

Aleksandra Polak-Kruszyk

Uniwersytet
Wrocławski

Wydział Prawa,
Administracji i Ekonomii

KATEDRA PRAWA KARNEGO WYKONAWCZEGO

Ustawy zdrowotne

W odniesieniu do środków zabezpieczających

- ▶ Środkom przewidzianym przepisami ustaw zdrowotnych nadaje się pierwszeństwo w zestawieniu ze stosowaniem środków zabezpieczających
- ▶ Zasada *ultima ratio* stosowania środków zabezpieczających
- ▶ Środki zabezpieczające stosujemy dopiero wtedy, gdy sąd uzna, że środki jakimi dysponujemy w ramach ustaw zdrowotnych są niewystarczające z uwagi na realizację **celu zabezpieczającego**
- ▶ **środki zabezpieczające stosujemy dopiero wtedy** gdy sąd uzna, że środki jakimi dysponujemy w ramach ustaw zdrowotnych są niewystarczające **z uwagi na realizację celu zabezpieczającego**

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii, Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

Zarówno w NarkU, jak i AlkU ukonstytuowano zasadę dobrowolności podejmowania leczenia odwykowego osób uzależnionych

▶ Argumenty za:

- niska skuteczność oddziaływań tego typu podejmowanych w trybie zewnętrznego przymusu, bez wyrobionej własnej motywacji uzależnionego.
- wskazuje się w demokratycznym państwie jedynie względy zdrowotne, a nie społeczne mogą uzasadniać wyjątki od reguły dobrowolnego podjęcia terapii odwykowej

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii

Zgodnie z art. 30 NarkU przymus leczenia odwykowego obejmuje między innymi :

▶ **Niepełnoletnich uzależnionych od narkotyków**

- Sąd rodzinny może na wniosek przedstawiciela ustawowego, krewnych w linii prostej, rodzeństwa lub faktycznego opiekuna skierować niepełnoletnią osobę uzależnioną na przymusowe leczenie lub rehabilitację, na czas z góry nieokreślony, nie dłuższy jednak niż 2 lata. Jeśli przed zakończeniem leczenia osoba uzależniona ukończy 18 lat, sąd rodzinny może je przedłużyć na czas niezbędny w celu osiągnięcia celu leczenia, nie dłużej jednak niż 2 lata.
- ▶ **Drugi wyjątek** od zasady dobrowolnego podejmowania leczenia dotyczy osób, które popełniły przestępstwo w związku z używaniem środka odurzającego lub substancji psychotropowej i zostały za nie skazane na karę pozbawienia wolności, której wykonanie zawieszono (**art. 71 ust. 1 NarkU**) lub na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania (**art. 71 ust. 3 NarkU**).

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii

- ▶ W pierwszym przypadku sąd zobowiązuje skazanego do poddania się leczeniu lub rehabilitacji w podmiocie leczniczym i oddaje go pod dozór wyznaczonej osoby, instytucji lub stowarzyszenia.
- ▶ Natomiast w drugiej sytuacji pobyt w zakładzie karnym skazanego może być poprzedzony umieszczeniem w odpowiednim podmiocie leczniczym na okres z góry nieokreślony, nie dłuższy jednak niż 2 lata.
- ▶ Po zakończeniu leczenia lub rehabilitacji w tej placówce, sąd rozstrzyga czy orzeczoną karę należy wykonać (art. 71 ust. 5 NarkU).

Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich

swoiste środki, które mogą stanowić odrębne podstawy do objęcia osoby nieletniej leczeniem odwykowym, w ramach ogólnych mechanizmów zwalczania i zapobiegania ich demoralizacji

- ▶ zobowiązanie nieletniego do uczestniczenia w odpowiednich zajęciach o charakterze terapeutycznym albo do zaniechania używania alkoholu lub innego środka w celu wprowadzenia się w stan odurzenia (**art.6 pkt 2 NielU**),
- ▶ skierowanie nieletniego do organizacji społecznej lub instytucji zajmujących się pracą z nieletnimi o charakterze terapeutycznym (**art. 6 pkt 6 NielU**),
- ▶ czy też zobowiązanie rodziców lub opiekuna do poprawy warunków zdrowotnych nieletniego, a także do ścisłej współpracy w tym względzie z lekarzem lub zakładem leczniczym (**art. 7 § pkt 1 NielU**)

Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich

środki o charakterze stricte leczniczym

▶ Art. 12 NielU

▶ dominujące znaczenie

- m. in. możliwość umieszczenia nieletniego (z pominięciem jego woli) przez sąd rodzinny w szpitalu psychiatrycznym lub innym zakładzie leczniczym, w razie stwierdzenia u niego upośledzenia umysłowego, choroby psychicznej lub innego zakłócenia czynności psychicznych bądź natłogowego używania alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

▶ Art. 26 AlkU

- zobowiązanie do poddania się leczeniu odwykowemu może dotyczyć osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny
- przepisy ustawy przewidują także możliwość przymusowej obserwacji uzależnionego w zakładzie leczniczym przed wydaniem orzeczenia przez sąd oraz objęcie osoby, której dotyczy postępowanie, obowiązkiem poddania się badaniom psychiatrycznym i psychologicznym oraz innym niezbędnym zabiegom (art. 28 § 1 AlkU)

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

Możemy wskazać również regulacje, które wymuszają egzekucję zobowiązania do leczenia odwykowego.

- ▶ przymusowe doprowadzenie uzależnionego na rozprawę,
- ▶ badanie, obserwację oraz na leczenie odwykowe (art. 30 i art. 32 ust. 3-4 AlkU)
- ▶ możliwość ustanowienia w czasie jego leczenia nadzoru kuratora (art. 31 AlkU).
- ▶ W ramach tego postępowania ustawodawca przewidział też możliwość uruchomienia procedury ubezwłasnowolnienia osoby uzależnionej i umieszczenia jej w domu opieki dla uzależnionych od alkoholu lub objęcia inną formą opieki (art. 35 AlkU).
- długość takiej przymusowej terapii odwykowej została uzależniona od osiągnięcia jej celu, z zastrzeżeniem iż nie ma przekroczyć 2 lat

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

Możemy wskazać również regulacje, które wymuszają egzekucję zobowiązania do leczenia odwykowego.

- ▶ Dla osób zobowiązanych do tego rodzaju terapii przewidziano miejsca w stacjonarnych zakładach lecznictwa odwykowego, jak i oddziaływania w formie ambulatoryjnej (art. 26 ust. 1 AlkU)
- ▶ Przepisy ustawy dysponują rozbudowaną konstrukcją prawną w sytuacji, kiedy zawiedzie wewnętrzny proces motywacyjny uzależnionego od samodzielnego podjęcia wyjścia z nałogu.
- ▶ Ustawa zabezpiecza taką terapię w trybie przymusowym, w ściśle określonych sytuacjach wymienionych w art. 24 (w zw. Z art. 26)

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego

- ▶ Ustawodawca przewidział odpowiednią procedurę na wypadek gdyby osoba ze względu na stan swojego zdrowia psychicznego **stwarzała realne niebezpieczeństwo dla określonych dóbr, a jednocześnie nie była w stanie świadomie podjąć decyzji o leczeniu lub go odmawiała.**
- ▶ Zdecydowano, że udzielanie świadczeń zdrowotnych przez szpital psychiatryczny bez zgody samego pacjenta może następować **tylko w dwóch trybach**, przy czym wdrożenie każdego z nich jest obwarowane spełnieniem rygorystycznych przesłanek.
- ▶ Chyba, że przyjęcie do szpitala psychiatrycznego osoby chorej psychicznie lub upośledzonej umysłowo następuje w sytuacji, kiedy jest ona niezdolna do wyrażenia zgody lub stosunku do przyjęcia do szpitala psychiatrycznego i leczenia (**art. 22 ust. 2-2c ZdrPsychU**)

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego

Nagły tryb przymusowej hospitalizacji

- ▶ Nagły tryb przymusowej hospitalizacji psychiatrycznej obejmuje jedynie osoby chore psychicznie, których dotychczasowe zachowanie wskazuje na to, że z powodu swojej choroby bezpośrednio zagrażają własnemu życiu lub zdrowiu innych osób (**art. 23 ust. 1 ZdrPsychU**)
- ▶ Zgodnie z **art. 3 ZdrPsychU osoba chora psychicznie** to osoba wykazująca objawy psychotyczne, a fakt ten w ramach niniejszej procedury musi zostać wykazany bezspornie
- ▶ **Stwierdzenie ustawowego zagrożenia**- konieczność ustalenia realnego stanu niebezpieczeństwa będącego rezultatem aktualnej kondycji zdrowotnej pacjenta, które może rodzić skutek w postaci jego śmierci, śmierci innych osób, albo uszczerbku na zdrowiu tych osób.
- ▶ **Bezpośredniość zagrożenie określonych dóbr** - oznacza, że szkoda może nastąpić w każdej chwili lub w niedalekiej przyszłości i będzie nieuchronna.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego

Wnioskowy tryb przymusowej hospitalizacji

- ▶ **Drugi tryb hospitalizacji** pacjenta chorego psychicznie bez jego zgody, nazywany jest wnioskowym
- ▶ Zostaje uruchomiony na skutek złożenia wniosku przez jeden z legitymowanych do tego podmiotów.
- ▶ **Zgodnie z art. 29 ust. 2-3 ZdrPsychU** - takie uprawnienia posiada małżonek chorego, jego krewni w linii prostej, rodzeństwo, przedstawiciel ustawowy lub osoba sprawująca nad nim faktyczną opiekę, a w przypadku osób objętych oparciem społecznym także organ do spraw pomocy społecznej.
- ▶ **Podstawą złożenia takiego wniosku** jest albo stwierdzenie, że dotychczasowe zachowanie chorego wskazuje na to, że nieprzyjęcie do szpitala psychiatrycznego spowoduje znaczne pogorszenie stanu jego zdrowia psychicznego albo ustalenie niezdolności do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, z założeniem, że hospitalizacja przyniesie poprawę kondycji psychicznej tej osoby.
- ▶ O potrzebie przyjęcia takiej osoby do szpitala **orzeka sąd opiekuńczy**.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego

Nagły i wnioskowy tryb przymusowej hospitalizacji

- ▶ Oba tryby przymusowej hospitalizacji psychiatrycznej (nagły i wnioskowy) łączy to, iż wobec pacjentów dopuszcza się stosowanie jedynie niezbędnych czynności leczniczych mających na celu usunięcie przyczyn przyjęcia ich bez zgody.
- ▶ CEL: **bezpośrednio** wyeliminowanie zachowań, które zagrażają życiu, zdrowiu takiej osoby albo zdrowiu innych, a **pośrednio** choroby psychicznej będącej źródłem takiego zachowania.
- ▶ Dla zabezpieczenia realizacji niezbędnych czynności leczniczych określonych w art. 33 ust. 1 ZdrPsychU, ustawodawca przewidział możliwość zastosowania przymusu bezpośredniego poza standardowymi okolicznościami z art. 18 ZdrPsychU.
- ▶ Przymus może być także użyty w celu zapobieżenia samowolnemu opuszczeniu przez osobę hospitalizowaną bez jej zgody terenu szpitala.
- ▶ Pobyt w szpitalu psychiatrycznym osoby, która nie wyraziła zgody na hospitalizację trwa tak długo, dopóki nie ustaną przewidziane w ustawie przyczyny jej przyjęcia i pobytu bez zgody.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego

Przepisy ZdrPsychU przewidują również możliwość przymusowego umieszczenia osoby chorej psychicznie lub upośledzonej umysłowo w domu pomocy społecznej.

- ▶ Do takiej placówki trafi osoba, która jest niezdolna do samodzielnego zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i nie ma możliwości korzystania z opieki innych osób oraz potrzebuje stałej opieki i pielęgnacji, lecz nie wymaga leczenia szpitalnego.
- ▶ Stanie się tak kiedy ta osoba, lub jej przedstawiciel ustawowy nie wyrażą zgody na jej przyjęcie do domu pomocy społecznej, a jednocześnie zostanie ustalone, że dalszy brak takiej opieki jest groźny dla jej życia. **(art. 39 ust. 1 ZdrPsychU).**

Ustawa o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym

Dziś możemy zauważyć, iż wykształciły się dwie, dominujące strategie pracy ze sprawcami przestępstw na tle seksualnym

Są to:

- ▶ model ochrony społeczności lokalnej, oparty na intensywnym nadzorze nad sprawcami , którzy opuścili instytucje izolacyjne oraz model pracy klinicznej, kładący nacisk na terapię sprawców, zarówno na etapie odbywania przez nich kary, jak i po opuszczeniu zakładów karnych.
- W ramach tej strategii funkcjonują procedury weryfikacji osób starających się o zatrudnienie w placówkach opiekuńczo- wychowawczych, czy też rejestry osób skazanych w przeszłości za popełnienie przestępstw na tle seksualnym.
- tego rodzaju mechanizmy są charakterystyczne dla systemów prawnych krajów anglosaskich. W Europie (poza Wielką Brytanią i częściowo Francją) rozpowszechniony jest system terapeutyczny.
- ▶ **A zatem:** umieszczenie w systemie terapeutycznym wykonywania kary pozbawienia wolności dotyczy osób skazanych za przestępstwo określone w art. 197-203 KK., popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych (art. 96 § 1 KKW)
- ▶ **Z kolei** zastosowanie środków zabezpieczających uzależnione jest od skazania za przestępstwo określone w art. 147, 156, 197, 198 199§2 i art. 200 § 1 KK, którego sprawca dopuścił się także w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych.

Ustawa o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym

Dziś możemy zauważyć, iż wykształciły się dwie, dominujące strategie pracy ze sprawcami przestępstw na tle seksualnym

- ▶ Zakres ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym został zakreślony szeroko .
- ▶ Obejmuje czyny które zostały zakwalifikowane przez ustawodawcę jako „przestępczość przeciwko wolności seksualnej” wymienione w rozdziale XXV KK.
- ▶ Art. 6 ust. 1 PrzesSeksu- poza prawomocnie skazanymi za popełnienie przestępstw mieszczących się w tej definicji, podstawowe instrumenty ochronne o których mowa w niniejszej Ustawie (t.j. rejestr sprawców z dostępem ograniczonym, obowiązki pracodawców i organizatorów działalności obejmującej małoletnich) przepisy znajdują zastosowanie wobec osób, przeciwko którym prawomocnie warunkowo umorzono postępowanie karne w sprawach o te przestępstwa lub orzeczono prawomocnie środki zabezpieczające.
- ▶ W pewnym zakresie mogą być też użyte względem nieletnich.

Ustawa o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym

Dziś możemy zauważyć, iż wykształciły się dwie, dominujące strategie pracy ze sprawcami przestępstw na tle seksualnym

- ▶ W założeniu twórców PrzystSeksuU, celem było wprowadzenie szczególnych środków ochrony, które przeciwdziałałyby zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (art. 1) zwłaszcza skierowanym przeciwko małoletnim.
- ▶ Do tych środków Ustawa zalicza zgodnie z art. 4:
 - 1) rejestr przestępców na tle seksualnym
 - 2) obowiązki pracodawców oraz innych organizatorów w zakresie działalności związanej z edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi
 - 3) oraz wskazanie miejsc szczególnego zagrożenia przestępczością na tle seksualnym

Ustawa o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym

Rejestr przestępców na tle seksualnym

- ▶ Rejestr składa się z dwóch, oddzielnych baz danych, określonych jako:
 - Rejestr z dostępem ograniczonym
 - Rejestr publiczny,
- ▶ Prowadzi go Ministerstwo Sprawiedliwości , a zadania z nim związane realizuje Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego

Ustawa o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

🏠 Strona główna

🔍 A- A+ PL EN Pomoc ▾

Rejestr Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym

Rejestr z dostępem ograniczonym

- [Zaloguj](#)
- [Zarejestruj](#)
- [Sprawdź autentyczność wydruku](#)

Czym jest Rejestr z dostępem ograniczonym?

To baza danych, w której znajdują się informacje o sprawcach przestępstw na tle seksualnym. Podstawą umieszczania danych jest [ustawa](#) z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 405).

Kto ma prawo do uzyskania informacji z Rejestru z dostępem ograniczonym?

Każdy ma prawo ([art. 12](#)) dowiedzieć się, czy jego dane znajdują się w Rejestrze. Sądy, prokuratury, policja i inne uprawnione służby oraz organy mają dostęp do informacji z Rejestru, gdy prowadzą postępowanie lub wymaga tego ich ustawowe zadanie. Pracodawcy i organizatorzy działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem lub opieką nad dziećmi, mają obowiązek ([art. 24](#))

Rejestr publiczny

- [Wejdz](#)

Czym jest Rejestr publiczny?

To ogólnodostępna baza danych, w której znajdują się informacje o najgroźniejszych sprawcach przestępstw na tle seksualnym. Są to przede wszystkim dane osób, które dopuściły się gwałtów na dzieciach i gwałtów popełnionych ze szczególnym okrucieństwem.

O tym kto jest w Rejestrze decydują wyłącznie przepisy ustawy i sądy.

Kto ma prawo do uzyskania informacji z Rejestru publicznego?

Rejestr publiczny jest w całości jawny i dostępny w internecie dla każdego.

Jak korzystać z Rejestru publicznego?

Z Rejestru publicznego można korzystać bez konieczności rejestracji i logowania.

Ustawa o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym

Rejestr Sprawców Przesłępstw na Tle Seksualnym

Rejestr publiczny

Filtry

Miejscowość, w której osoba przebyw

Pierwsze imię

Nazwisko

Filtry zaawansowane ▼

Wyczyść

Filtruj

Sortowanie:

Nazwisko

A-Z

Tożsamość:

< 1 2 >

Nazwisko: ADAMCZYK

Nazwisko rodowe: ADAMCZYK

Pierwsze imię: MARIUSZ

Data urodzenia: 1976.10.09

Płeć: Mężczyzna

Miejscowość urodzenia:

BARLINEK

Obywatelstwo/a: POLSKIE

Miejscowość, w której osoba przebywa:

W trakcie weryfikacji

Drugie imię:

Państwo urodzenia:

POLSKA

Szczegóły

Tożsamość:

< 1 2 >

Nazwisko: ADLER

Nazwisko rodowe: ADLER

Pierwsze imię: PAWEŁ

Drugie imię: MARCIN

Szczegóły

Ustawa o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym

Rejestr z dostępem ograniczonym

- ▶ W rejestrze z dostępem ograniczonym gromadzi się dane o wszystkich kategoriach osób, o których jest mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-4 **PrzestSeksu**.
- ▶ Z zasobu publicznego wyłącza się natomiast **informacje o nieletnich**
- ▶ Wobec pozostałych kategorii osób, zamieszczenie danych warunkowane jest tym czy w kwalifikacji prawnej w orzeczeniu powołano przestępstwo o charakterze seksualnym, będąc już uprzednio skazanymi za takie przestępstwo, jeśli którekolwiek z nich zostało popełnione na szkodę małoletniego.
- ▶ Do rejestru z dostępem ograniczonym poza danymi sprawcy, pobieranymi z Krajowego Rejestru Karnego (art. 7 ust. 1) trafiają informacje o jego numerze PESEL, wizerunek twarzy (pobrany z Rejestru Dowodów Osobowych), faktyczny adres pobytu uzyskany od Policji (art. 7 ust. 3).
- ▶ **Umieszczenie w rejestrze danych osób** następuje z urzędu, jako konsekwencja prawomocnych rozstrzygnięć w ich sprawach. Sąd może postanowić jednak inaczej, kierując się interesem pokrzywdzonego lub osoby, która miała zostać wpisana do rejestru (**art. 9ust. 1-4**)
- ▶ **Wyłączenie** zamieszczenia danych musi być uzasadnione bądź ochroną życia prywatnego lub innym ważnym interesem prywatnym pokrzywdzonego lub jego osób najbliższych, a zwłaszcza dobrem małoletniego pokrzywdzonego
- ▶ Lub gdy niesie ze sobą niewspółmiernie surowe skutki, jakie dla osoby spełniającej ustawowe warunki do wpisu w rejestrze zrodziłoby zamieszczenie tam jej danych.
- ▶ Ograniczony krąg podmiotów które mogą korzystać z informacji ujętych w bazie z dostępem ograniczonym jest ściśle określony w katalogu

Ustawa o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym

- ▶ Ustawa nakłada także dodatkowe obowiązki na pracodawców i inne podmioty zaangażowane w prowadzenie działalności związanej z wychowaniem, edukacją i leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi (**art. 12 PrzewSeksU**)
 - Polegają one na konieczności sprawdzenia w Rejestrze każdego kandydata, który miałby zostać zaangażowany do tego rodzaju działalności (z wyłączeniem rodziny małoletniego lub osoby znanej rodzicom).
- ▶ Wprowadzono nawet nowy rodzaj wykroczenia, penalizujący *dopuszczenie do pracy lub innej działalności z dziećmi osoby bez uzyskania informacji o tym, czy figuruje w rejestrze lub wiedząc, że dane tej osoby są tam zamieszczone* (**art. 23 ust. 2 PrzewSeksU**)
- ▶ Ostatni ze środków szczególnej ochrony wymieniony w art. 3 ustawy polega na **określeniu miejsc szczególnego zagrożenia przestępczością na tle seksualnym** i prowadzeniu ogólnodostępnej mapy zawierającej informacje o takich zagrożeniach, publikowanej na stronie internetowej BIP Komendy Głównej.

Wykonywanie kary w systemie terapeutycznym

Wskazuje się, iż zakład karny nawet w oddziale terapeutycznym nie jest najwłaściwszym miejscem do prowadzenia leczenia.

- ▶ Medycyna stanowczo odchodzi od tego by umieszczać tego rodzaju sprawców w jednostce o charakterze stricte leczniczym, tj. w szpitalu psychiatrycznym.
- ▶ Psychiatrycy uzasadniają to niemożnością realizowania wobec nich celu leczniczego.
- ▶ Może to powodować postrzeganie lecznictwa psychiatrycznego jako instytucji nieefektywnej, będącej miejscem przetrzymywania groźnych przestępców, co zdaniem psychiatrów mogłoby pogłębić społeczne wykluczenie osób chorych psychicznie.
- ▶ Postuluje się wprowadzenie środka zabezpieczającego wobec skazanych zaburzonych osobowościowo, który byłby realizowany w zakładzie karnym, w którym stosuje się szczególne środki lecznicze lub rehabilitacyjne.

Wykonywanie kary w systemie terapeutycznym

Kierowanie skazanych do systemu terapeutycznego

- ▶ Zakwalifikowanie skazanego do odbywania kary pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym jest elementem procesu klasyfikacji penitencjarnej, który dotyczy wszystkich skazanych na tę karę.
- ▶ Klasyfikacja stanowi zasadniczy warunek indywidualizacji wykonywania kary pozbawienia wolności i otwiera perspektywę organizacji efektywnego oddziaływania na konkretnego skazanego.
- ▶ Umożliwia także realizację celów wykonywania kary pozbawienia wolności określonych w **art. 67 KKW**
- ▶ Klasyfikacja skazanych dokonuje się poprzez wskazanie łącznie właściwego rodzaju i typu zakładu karnego, a także wybór optymalnego dla skazanego systemu wykonywania kary, w tym także terapeutycznego.

Wykonywanie kary w systemie terapeutycznym

Kierowanie skazanych do systemu terapeutycznego

- ▶ **Podstawowe zadania jakie ma spełniać klasyfikacja:**
 - zapobieżenie wzajemnej demoralizacji skazanych,
 - stworzenie warunków do stosowania zindywidualizowanych środków oddziaływania penitencjarnego
 - oraz zapewnienie bezpieczeństwa osobistego skazanych w czasie odbywania kary.
- ▶ Co do zasady procedura kierowania skazanego do systemu terapeutycznego wykonywania kary pobawienia wolności w wielu fragmentach nie odbiega od standardowego postępowania klasyfikacyjnego w zakresie wskazania właściwego zakładu karnego.

Wykonywanie kary w systemie terapeutycznym

Systemy wykonywania kary pozbawienia wolności art. 81 KKW

- ▶ **Zwykły**
- ▶ **Programowanego oddziaływania**
- ▶ **Terapeutyczny**

Wykonywanie kary w systemie terapeutycznym

Kierowanie skazanych do systemu terapeutycznego

- ▶ **W pierwszym** przypadku skierowanie odbywa się z wyłączeniem woli samego zainteresowanego, a **w drugim przypadku** mamy do czynienia z wolnym wyborem dorosłego skazanego.
- ▶ **Art. 62 KK** *Orzekając karę pozbawienia wolności, sąd może określić rodzaj i typ zakładu karnego, w którym skazany ma odbywać karę, a także orzec system terapeutyczny jej wykonania.*
- ▶ sąd I lub II instancji orzekając karę pozbawienia wolności, może postanowić o umieszczeniu skazanego na czas jej odbywania w każdym z przewidzianych prawem rodzajów i typów zakładów karnych, a spośród trzech systemów może dokonać wyboru jedynie systemu terapeutycznego. O pozostałych systemach decyduje Komisja Penitencjarna.

Wykonywanie kary w systemie terapeutycznym

Kierowanie skazanych do systemu terapeutycznego

- ▶ Trzeba zatem ocenić korzyści wiążące się z jak najszybszego objęcia skazanego specjalistyczną pomocą lekarską bądź psychologiczną w ramach systemu terapeutycznego
- ▶ Wczesne objęcie terapią = szansa na poprawę stanu zdrowia i zachowania skazanego na tyle, aby uniknął zastosowania w postępowaniu wykonawczym środków zabezpieczających

Wykonywanie kary w systemie terapeutycznym

Kierowanie skazanych do systemu terapeutycznego

- ▶ Skazani uzależnieni kierowani są do oddziałów terapeutycznych na mocy decyzji sądu (art. 62 KK) i przyjmowani są tam w pierwszej kolejności, podczas gdy pozostali skazani przyjmowani są w kolejności zgłoszeń (§78 ust. 1-2 zarządzenia Dyrektora Generalnego Nr 19/16)
- ▶ Ilość dostępnych informacji i instrumentów pozwala ustalić zarówno aktualny stan zdrowia (zwłaszcza psychicznego) oskarżonego jak i jego potrzeby w tym zakresie, będących w dyspozycji sądu podczas toczącego się postępowania karnego.
- ▶ W razie wystąpienia uzasadnionych wątpliwości co do stanu zdrowia psychicznego oskarżonego sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator powołuje co najmniej **dwóch biegłych lekarzy psychiatrów celem wydania opinii o stanie jego zdrowia (art. 202§ 1 KPK).**
- ▶ Biegli w razie dużego prawdopodobieństwa popełnienia przestępstwa przez oskarżonego mogą zgłosić konieczność badania jego stanu zdrowia psychicznego w połączeniu z obserwacją w zakładzie leczniczym (art. 203 §1 KPK).
- ▶ Postuluje się aby rozszerzyć zakres opinii z art. 202 KPK- o ustalenie potrzeby orzeczenia systemu terapeutycznego wykonania kary pozbawienia wolności. Grupa skazanych z zaburzeniami, osadzonych w systemie terapeutycznym wymaga większej troski o ich bezpieczeństwo osobiste - już od pierwszych dni pobytu w zakładzie karnym.

Wykonywanie kary w systemie terapeutycznym

Kierowanie skazanych do systemu terapeutycznego

- ▶ Jeśli sąd orzeka w tym zakresie- skazany trafia do jednostki penitencjarnej wraz ze wstępną decyzją klasyfikacyjną, która jest wówczas elementem wyroku
- ▶ Prawo do zmiany treści tych ustaleń- sąd penitencjarny
- ▶ Gdy skazany ucieknie z ZK półotwartego bądź otwartego albo nie zgłosi się do takiego zakładu po jego opuszczeniu na podstawie zezwolenia - wówczas decyduje Komisja Penitencjarna

Wykonywanie kary w systemie terapeutycznym

W systemie terapeutycznym odbywają karę skazani:

- ▶ Z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi, w tym skazani z zaburzeniami preferencji seksualnych, upośledzeni umysłowo, a także uzależnieni od alkoholu lub innych środków odurzających lub psychotropowych oraz skazani niepełnosprawni fizycznie, którzy wymagają oddziaływania specjalistycznego, w szczególności opieki psychologicznej, lekarskiej lub rehabilitacyjnej.
- ▶ Jeżeli skazany nie wymaga już oddziaływania specjalistycznego przenosi się go do odpowiedniego systemu.
- ▶ Ze względów leczniczych i wychowawczych w systemie terapeutycznym mogą odbywać również inni skazani, o ile wyrażą na to zgodę.

Wykonywanie kary w systemie terapeutycznym

W systemie terapeutycznym odbywają karę skazani:

- ▶ W systemie terapeutycznym dostosowuje się wykonywanie kary do potrzeb skazanego w zakresie leczenia, zatrudnienia, nauczania i wymagań higieniczno sanitarnych - **nawet rutynowe środki powinny być dostosowane do specyficznych potrzeb zdrowotnych takich osadzonych**
- ▶ W tym systemie stosuje się różnorodne metody lecznicze, oddziaływania psychologiczne (np. psychoterapię czy psychokorekcję), a także rehabilitacyjne - **ustawodawca dodatkowo akcentuje priorytet oddziaływań specjalistycznych**
- ▶ Przy wykonywaniu kary w tym systemie, w postępowaniu ze skazanymi uwzględnia się w szczególności potrzebę zapobiegania pogłębianiu się patologicznych cech osobowości, przywracania równowagi psychicznej oraz kształtowania zdolności współżycia społecznego i przygotowania do samodzielnego życia

Wykonywanie kary w systemie terapeutycznym

W systemie terapeutycznym odbywają karę skazani:

- ▶ W systemie terapeutycznym dostosowuje się wykonywanie kary do potrzeb skazanego w zakresie leczenia, zatrudnienia, nauczania i wymagań higieniczno sanitarnych - **nawet rutynowe środki powinny być dostosowane do specyficznych potrzeb zdrowotnych takich osadzonych**
- ▶ W tym systemie stosuje się różnorodne metody lecznicze, oddziaływania psychologiczne (np. psychoterapię czy psychokorekcję), a także rehabilitacyjne - **ustawodawca dodatkowo akcentuje priorytet oddziaływań specjalistycznych**
- ▶ **System terapeutyczny ma spełniać następujące zadania (art. 97 § 1 KKW)**
 - Przy wykonywaniu kary w tym systemie, w postępowaniu ze skazanymi uwzględnia się w szczególności **potrzebę zapobiegania pogłębianiu się patologicznych cech osobowości, przywracania równowagi psychicznej oraz kształtowania zdolności współżycia społecznego i przygotowania do samodzielnego życia**

Wykonywanie kary w systemie terapeutycznym

Ustawodawca kształtując treść art. 97 § 1 KKW

- ▶ Zawart w nim również oczekiwania dotyczące bezkonfliktowego i samodzielnego funkcjonowania skazanego w społeczeństwie po zwolnieniu z zakładu karnego (kształtowanie zdolności współżycia społecznego i przygotowanie do samodzielnego życia)
- ▶ Po ustaleniu rodzaju i typu zakładu karnego oraz wskazaniu systemu odbywania kary - przychodzi czas na określenie konkretnej jednostki (oddziału terapeutycznego) oraz wskazanie celi do której skazany ma trafić.

Wykonywanie kary w systemie terapeutycznym

Podsumowanie

- ▶ Ogromną rolę odgrywa kadra terapeutyczna i relacja terapeutyczna pomiędzy terapeutą, a pacjentem
- ▶ Pacjent- skazany nie może odnieść wrażenia, że jest do czegoś zmuszany- zawsze trzeba pozostawić miejsce na jakąś decyzję
- ▶ Niezależnie od motywacji pacjentów większość z nich w mniejszym lub większym stopniu bierze udział w tych zajęciach

Wykonywanie kary w systemie terapeutycznym

Podsumowanie

- ▶ System terapeutyczny jest postrzegany przede wszystkim w perspektywie szans i możliwości dla skazanych cierpiących na różnorakie dysfunkcje zdrowia psychicznego
- ▶ Specjalny charakter i rola jakie zostały mu przypisane= odmienna organizacja
- ▶ Wymaga wprowadzenia procedur specjalistycznych i zatrudnienia dodatkowego personelu fachowego (psychiatrów, psychologów i seksuologów)